

Пецько В.І., Міца О.В.

Ужгородський національний університет

e-mail: petsko.vi@gmail.com, amitsa@i.ua

ПРОЕКТУВАННЯ ЧОТИРИШАРОВИХ ПРОСВІТЛЯЮЧИХ ПОКРИТТІВ ПРИ ПАДІННІ СВІТЛА ПІД КУТОМ 45°

Синтез багатошарових оптичних систем за останні роки набув чималого розвитку, успіхи цих досліджень впливають як на розвиток оптики, так і інших галузей науки та техніки. Оптичні багатошарові покриття використовуються в оптичних системах космічної техніки, оптичному приладобудуванні, інтегральній оптиці, рентгенівській та нейтронній спектроскопії, електродинаміці відкритих систем, при створенні генераторів і перетворювачів електромагнітного та інших випромінювань, в апаратурі контролю забруднення навколишнього середовища і т.д. Особливий інтерес викликають просвітлюючі оптичні покриття, зроблені з невеликого числа шарів [1].

Для розрахунку спектральних характеристик оптичних чотиришарових покриттів використаємо матричний метод [2]. Цільову функцію багатошарового покриття представимо у вигляді:

$$\Omega(\lambda_2 / \lambda_1) = \max_{\bar{n}, \bar{d}} F(\bar{n}, \bar{d}) = \max_{\bar{n}, \bar{d}} \left(\frac{1}{L} \sum_{i=1}^L T^2(\bar{n}, \bar{d}, \lambda_{(i)}) \right)^{1/2}, \quad (1)$$

де T – коефіцієнт пропускання, залежний від вектора значень показників заломлення $\bar{n} = (n_1, n_2, \dots, n_{k-1}, n_k)$, вектора значень геометричної товщини $\bar{d} = (d_1, d_2, \dots, d_{k-1}, d_k)$ та довжини хвилі λ , L – число точок сітки спектрального інтервала від λ_1 до λ_2 , при рівномірному його розподілі з кроком $\Delta\lambda$:

$$L = \frac{\lambda_2 - \lambda_1}{\Delta\lambda} + 1.$$

Оптимізуємо параметри чотиришарового покриття на спектральному інтервалі 200-800 нм ($\lambda_1 = 200$ нм, $\lambda_2 = 800$ нм) при падінні світла під кутом $\theta_0 = 45^\circ$. В якості підкладинки візьмемо скло з показником заломлення $n = 1,51$. За допомогою R-алгоритму спочатку знаходимо оптимальні параметри функціоналу (1), а далі підбираємо показники заломлення реальних матеріалів, які найближче до отриманих теоретичних результатів. Після цього фіксуємо показники заломлення і оптимізуємо товщини шарів.

Для s-поляризації при падінні світла під кутом $\theta_0 = 45^\circ$ візьмемо наступні матеріали: для першого шару візьмемо MgO з показником заломлення $n_1 = 1.73$, для другого HfO₂ з показником $n_2 = 1.98$, третього Al₂O₃ з показником $n_3 = 1.67$, четвертого Na₃AlF₆ з показником $n_4 = 1.35$. В результаті оптимізації отримаємо: товщина першого – $d_1 = 54.152$, другого – $d_2 = 89.910$, третього – $d_3 = 51.046$, четвертого – $d_4 = 77.117$. Значення цільової функції 0.9707466. Графік коефіцієнта пропускання показано на рис. 1. Причому при

$\lambda = 647$ нм отримаємо максимум коефіцієнта пропускання $T_{\max} = 0,9943615$, а при $\lambda = 200$ отримаємо мінімум коефіцієнта пропускання $T_{\min} = 0,8239897$.

Для р-поляризації при падінні світла під кутом $\theta_0 = 45^\circ$ була спроектована наступна оптична структура. Для першого шару взято РbTe з показником заломлення $n_1 = 1.57$ товщиною $d_1 = 56.833$, для другого Al_2O_3 з показником $n_2 = 1.64$ товщиною $d_2 = 118.066$, третього скло з показником $n_3 = 1.51$ товщиною $d_3 = 59.124$, четвертого Na_3AlF_6 з показником $n_4 = 1,35$ товщиною $d_4 = 75.541$. Значення цільової функції 0,9984535. Причому при $\lambda = 626$ нм отримаємо максимум коефіцієнта пропускання $T_{\max} = 0,9996884$, а при

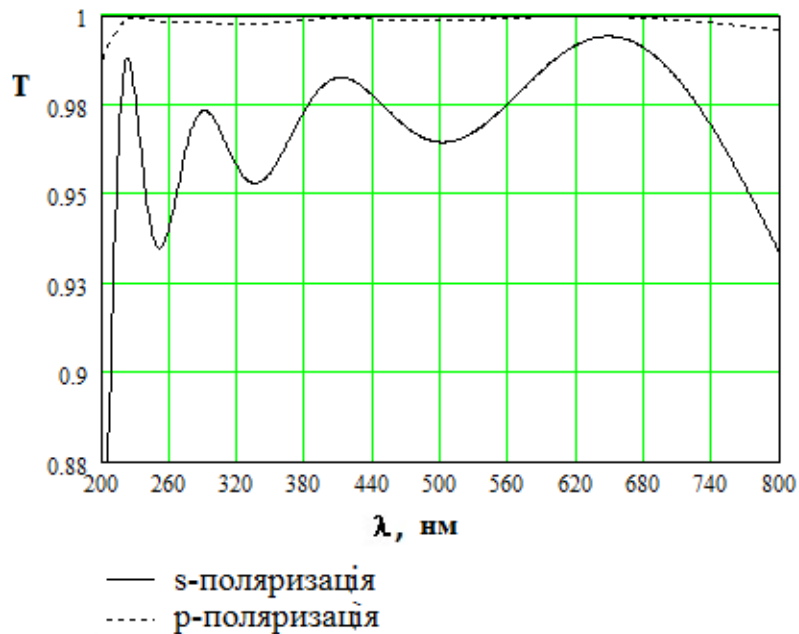

Рис. 1. Криві коефіцієнтів пропускання для s-поляризації і р-поляризації для кута $\theta_0 = 45^\circ$

$\lambda = 200$ отримаємо мінімум коефіцієнта пропускання $T_{\min} = 0,9885871$.

З рис. 1. видно, що на всьому досліджуваному спектральному інтервалі для s-поляризації для кута $\theta_0 = 45^\circ$ значення коефіцієнта пропускання менше ніж для р-поляризації. Отримані чотиришарові оптичні покриття можна реалізувати і використовувати на практиці.

Література

1. *Яковлев П.П.* Проектирование интерференционных покрытий / П.П. Яковлев, Б.Б. Мешков – М.: Машиностроение, 1987.– 192 с.
2. *Furman Sh.. Basics of optics of multilayer systems* / Sh.Furman., A.V. Tikhonravov – Editions Frontiers, Gif-sur Yvette, 1992. – 242 p.
3. *Шор Н.З.* Методы минимизации недифференцируемых функций и их приложения. – Киев: Наукова думка, 1979. – 199с.